

NESH

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora
info@forskningsetikk.no

Oslo, 30. november 2020

Høringssvar «Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora».

Høgskolen Kristiania takker for invitasjonen til å komme med innspill til den reviderte versjonen av NESHs forskningsetiske retningslinjer. Vi mener et det er gjort et godt arbeid med revisjonen og at de nye retningslinjene fremstår som ryddige og oversiktlige. Dette vil gjøre at disse retningslinjene vil bli nyttige for forskerne. Vi har valgt å strukturere våre innspill til retningslinjene og har valgt å strukturere disse etter disposisjonen.

Grunnleggende forskningsetiske prinsipper

Utgangspunktet for forskningsetikken er samlet i en ny innledning om Grunnleggende forskningsetiske prinsipper, som gir en oversikt over forskningens normer og verdier, samt hvem som har ansvaret for forskningsetikken og hvem forskningen og forskere har forpliktelser overfor. Høgskolen er av den formening at en slik grunnleggende innledning er bra å ha med i retningslinjene. Innledningen har fokus på mennesker og samfunn, men vi savner at det ikke er mer fokus på organisasjoner.

I forslaget til retningslinjer står det at «For å beskytte de interne normene har både forskere og forskningsinstitusjoner en lovfestet akademisk frihet.» Dette er hjemlet i Universitets- og høyskoleloven, men denne retten er ikke lovfestet for andre forskere og institusjoner. Da retningslinjene gjelder alle, burde dette omformuleres.

Høgskolen støtter også at det har blitt et tydeligere skille i retningslinjene mellom juss og etikk og støtter at juridiske spørsmål knyttet til personvern og vitenskapelig uredelighet flyttes bak i et appendiks.

Del A) Forskerfelleskapet.

Denne delen av retningslinjene fremstår som tydelige, og vi vil berømme at internasjonalt samarbeid og risiko og sikkerhet er løftet frem. Forskere kan ofte oppleve det som vanskelig å sette seg inn i andre lands regelverk og da situasjonen i andre land kan være helt annerledes enn hos oss, så er dette viktige områder.

Retningslinjene for vitenskapelig publisering er tydelige og det er positivt at Vancouver reglene fremheves.

Del B) Forskningsdeltakerne

Dette fremstår som veldig ryddig og godt skrevet. Under pkt 20 savner vi imidlertid ikke se at det er tilvarende fokus på anonymisering på organisasjonsnivå. I mange student- og forskningsarbeider er det viktig å unngå å avsløre bedrifters eller offentlige organisasjoners identitet. Vedrørende punkt 17. Unntak fra krav om samtykke, hadde det vært fint med noen eksempler på case som er innenfor

og utenfor retningslinjenes anbefalinger, i forhold til internettforskning. Slike eksempler savnes også i 'Forskningsetisk veileder for internettforskning' fra 2019. Dette kunne ideelt sett gjerne løses med en anonymisert database med eksempler.

Del C) Grupper og institusjoner

I retningslinjene står det at «Private bedrifter og organisasjoner kan ha legitime grunner til å begrense innsyn i sin virksomhet». Det er jo slik at bedrifter kan beholde interne hemmeligheter (eksempel patenter), men det finnes alltid gråsoner og de er vanskelige å etterprøve. Det er bedriften selv som bestemmer hva som er innenfor eller utenfor regelverket og bedriftshemmeligheter. Dette handler om etikk fra bedriftens side og mange bedrifter holder nok mer hemmelig enn det som er nødvendig. Det er dermed en skjønnsvurdering fra bedriften om de ønsker innsyn i sin virksomhet. Vi mener at retningslinjene kunne være tydeligere på at forskere må kommunisere tydelig når de forklarer innsynsønsket.

Kulturelle og sosiale grupper

I retningslinjene står at «Forskere må sette hensynet til andre fundamentale verdier og allmenne menneskerettigheter foran hensynet til respekt og anerkjennelse av kulturelle forskjeller». Vi vil påpeke at det er en del av menneskerettighetene at man skal anerkjenne kulturelt mangfold og kulturelle minoriteter. Der er derfor viktig at det gjøres en helhetlig vurdering hvor man både ser på menneskerettigheter og kollektive rettigheter. Disse reglene må leses i lys av hverandre, og dette bør komme tydeligere frem.

Del D) Organisering og finansiering

Vi mener at dette er en forbedring i forhold til tidligere versjon. Vi mener at Åpen tilgang burde få noe større plass i denne delen samt at man bør nærmere på sammenhengen mellom B om åpenhet (anonymisering side 25) og D. Det kunne med hell også være nevnt i denne sammenheng.

Del E) Forskningsformidling

Dette er et viktig punkt som handler om forskningens samfunnsoppdrag. Vi synes at det er positivt at det er særskilt omhandlet at det er det stilles de samme kravene til etterrettelighet i publisering som i formidling (og undervisning). Forskerkollegiets rolle burde komme tydeligere frem under dette punktet.

Nytt appendiks med supplerende administrativ

Vi mener at det er veldig positivt at dette samles på et sted slik at det blir enkelt å finne fram.

Med vennlig hilsen

Trine Johansen Meza
Prorektor forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid
Høgskolen Kristiania